

Hennig-Olsen Is AS
Postboks 432
4664 KRISTIANSAND S

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2017/2600

Dato
03.11.2017

Oversendelse av utslippstillatelse etter forurensningsloven for Hennig-Olsen Is AS

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder gir Hennig-Olsen Is AS tillatelse etter forurensningsloven § 11, jf. § 16 til utslipp av prosessavløpsvann i Hannevikbukta, Kristiansandsfjorden. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Fylkesmannen fatter vedtak om gebyr på kr 70 100 for behandling av saken. Vedtakene kan påklages av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen en frist på tre uker fra avgjørelsen er tatt.

Vi viser til søknad av 28.2.2017 om tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven. Videre viser vi til telefonmøte den 12.9.2017 og gjennomgang av utkast til utslippstillatelse den 11.10.2017 samt øvrige opplysninger i saken.

Vedtak om tillatelse

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder gir med dette tillatelse til utslipp av prosessavløpsvann til Hannevikbukta, Kristiansandsfjorden på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brev. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkårene lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Ved fastsettingen av vilkårene har Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder videre lagt til grunn hva som kan oppnås med beste tilgjengelige teknikker.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om vedtak om gebyr den 6.4.2017 og varsel om ny gebyrsats den 3.10.2017. Fylkesmannen har vurdert tidsbruken og kommet til at det riktige er å legge gebyret på sats 4, dvs. kr 70 100.

Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura med innbetalingsblankett.

1 Generelt om tillatelser etter forurensningsloven

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, har vi uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsens pkt. 3 og følgende. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen i den grad opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte stoffer oppført i vedlegg 1. For virksomheter som benytter slike stoffer som innsatsstoffer eller de dannes under produksjonen, er utslipp av stoffene bare omfattet av tillatelsen dersom dette fremgår uttrykkelig av vilkårene i tillatelsens pkt. 3 og følgende eller utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

Vi vil understreke at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslippene er innenfor de fastsatte utslippsgrensene, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Denne tillatelsen kan senere endres i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften viser vi til www.regelhjelp.no, vi viser også til Miljødirektoratets hjemmesider på internett www.miljodirektoratet.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

2 Bakgrunn og søknaden

Hennig-Olsen er en bedrift som i hovedsak har produksjon av is. I tillegg produseres diverse frosne dessertprodukter, milk- og softshakemiks, samt sjokolade, krokan og syltetøy. Totalt produksjonsvolum er 25 000 tonn iskrem per år.

Hennig-Olsen har utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder, men denne tillatelsen er mer enn 20 år gammel, datert 11. desember 1996 og dermed er det behov for å oppdatere vilkårene i henhold til gjeldende regelverk innenfor forurensningsområdet.

Prosessavløpet fra virksomheten går gjennom en fettutskiller og inn til det kommunale ledningsnett. Hennig-Olsen ønsker nå å endre dagens avløphåndtering og vil etablere eget renseanlegg og søker utslippstillatelse til utslipp av rensset prosessavløpsvann til Kristiansandsfjorden.

Søknaden inneholder beskrivelse av tekniske løsninger for rensing, forslag til nytt utslippspunkt og grenseverdier for utslipp til vann. Det er foreslått grenseverdier for suspendert stoff (SS), kjemisk oksygenforbruk (KOF), biologisk oksygenforbruk på (BOF₅), totalt fosfor (Ptot), nitrogen (Ntot), pH og temperatur mellom 20-30 °C i utslippet.

3 Saksgang og forhåndsvarsling

3.1 Høringsuttalelser

Søknaden har vært på offentlig høring i perioden fra 10.5.2017 til 7.6.2017. Det kom fire høringsinnspill som er oppsummert under:

Kystverket Sørøst har ingen vesentlige merknader til saken.

Kristiansand kommune er positiv til Hennig-Olsen sin foreslåtte løsning for rensing av prosessavløpsvann.

Kommunen mener at rensing i eget renseanlegg og utslipp til Kristiansandsfjorden, vil bedre kapasiteten i kommunens avløpsrenseanlegg og håndtering av spillvann mellom Hannevika og Bredalsholmen. Dette kan bidra til å redusere mengden og omfanget av overløpshendelser. Kommunen mener også at risikoen for driftsforstyrrelser og problemer vil bli redusert ved Bredalsholmen renseanlegg og tilhørende anlegg som følge av for eksempel fettavleiringer, eller forstyrrelser av renseprosessen grunnet uhellsutslipp med for høy eller lav pH.

Kommunen tilfører videre at en fullrenseløsning som er skreddersydd det prosessavløpsvannet Hennig-Olsen produserer, vil kunne være bedre egnet til å rense det aktuelle avløpsvannet enn kommunens anlegg er. Et eget fullrenseanlegg ved Hennig-Olsen er også i tråd med prinsippet om at forurensning skal stoppes ved kilden.

Fiskeridirektoratet gjør oppmerksom på at det er registrert fiskefelt for reker sørøst for Odderøya og et gytefelt for torsk nordvest for Bragdøya, som nærmeste fiskeriinteresser.

Kristiansand Havn har ingen innvendinger mot tiltaket utover at en eventuell utslippsledning må søkes om i henhold til havne- og farvannsloven.

3.2 Kommentarer til høringsuttalelser

Hennig-Olsen har ingen kommentarer til høringsuttalelsene.

Fylkesmannen har i denne tillatelsen lagt vekt på at tiltakene utføres på en måte som mest mulig reduserer ulemper for vannmiljøet. Dette er i samsvar med høringsinnspillene. Søknaden med tilhørende vedlegg og dokumenter og høringsinnspill er tatt med i våre vurderinger nedenfor.

3.3 Møte den 12.9.17

Fylkesmannen og Hennig-Olsen har i møte av 12.9. drøftet følgende temaer:

- produksjonskapasitet
- utslipp til vann og grenseverdier for organisk stoff og næringssalter
- forbrenningsanlegg for rene brensel
- støy

Etter møtet har Fylkesmannen mottatt tilleggsopplysninger som er vurdert og innarbeidet i utkast til tillatelsen.

3.4 Kommentar til utkast til tillatelse

Fylkesmannen oversendte et utkast til tillatelse til Hennig-Olsen den 3.10.2017. Hennig-Olsen ønsket å ha en gjennomgang av utkast til tillatelse den 11.10.2017. Bedriften har i møtet konkludert med at det er ønskelig å vurdere utslippsmengden og utslippskonsentrasjonene på nytt.

Fylkesmannen har den 23.10.2017 mottatt nye vurderinger av utslipp, utført av Rambøll. Utslippmodelleringen er basert på nye og høyere utslippstall på vannmengder og konsentrasjoner. I rapporten er det gitt anbefaling om maksimale akseptable konsentrasjoner av fosfor, nitrogen, organisk stoff og partikkel. Vi har vurdert disse nye opplysningene nedenfor og innarbeidet nye grenseverdier i tillatelsen.

Hennig-Olsen har i e-post den 23.10.17 presisert størrelsen på forbrenningsanlegg. Videre har bedriften bedt om fristen for å utarbeide og oppdatere støysonekart endres fra 1.6.2018 til 31.12.2018 pga. byggevirksomhet pågår på anlegget både på våren og sommeren 2018. Fristen for innsendelse av støysonekart er endret som omsøkt.

4 Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

4.1 Generelt

Etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering i forhold til kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, at kostnader bæres av tiltakshaver, miljøforsvarlige teknikker for drift og rensning samt best mulig lokalisering.

Vi vurderer i tillegg tiltakene etter kravene og miljømålene i forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften). I henhold til vannforskriften skal tilstanden i

vannforekomstene vernes mot forringelse, og skal bedres med mål om å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand, jf. vannforskriften §§ 4-6.

4.2 Forhold til plan

Virksomheten ligger på et etablert industriområde i Kristiansand kommune. Prosessavløpsvann fra produksjonen skal behandles i eget renseanlegg med utslipp til Kristiansandsfjorden. Området er regulert til industriformål, jf. reguleringsplan for Hannevikbukta, planid. 786, godkjent 29.9.1999 og rev. 2.6.2005. Videre vises det til detaljregulering for Hannevika areal A, planid. 1356, vedtatt 22.1.2014.

4.3 Tekniske løsninger for renseanlegg

Hennig-Olsen vil etablere et renseanlegg bestående av membran-bioreaktor (MBR). Prosessavløpsvannet vil gå gjennom både mekanisk og biologisk rensing for å oppnå en fullstendig rensing av avløpsvannet. I følge søknaden vil rensert vann være fri for suspendert stoff, fett og bakterier. Renseanlegget vil bli dimensjonert med en bufferkapasitet for å ta hensyn til daglige variasjoner i innkommende avløpsvann fra virksomheten. Variasjonene vil bli kompensert i systemet og det forventes ikke store variasjoner i utslippsvannets kvalitet. Fylkesmannen forventer at dette vil bli dokumentert gjennom bedriftens utslippskontroll.

Hennig-Olsen har i tilbakemelding på utkast til tillatelse tydeliggjort at bedriften ønsker økt utslippsmengde og foreslår nye grenseverdier, basert på nye vurderinger, jf. *Vurdering av utslipp til resipient*, Rambøll rapport av 20.10.2017. Bedriften har endret den omsøkte gjennomsnittlige utslippsmengden fra 168 m³ til 180 m³ per dag. Etter Fylkesmannens syn er det særskilt viktig at bedriften tar hensyn til denne økningen ved utforming av renseanlegget og ha tilstrekkelig bufferkapasitet for å sikre tilfredsstillende rensegrad. Fylkesmannen forutsetter også at renseanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes av fagkyndige slik at det har tilstrekkelig yteevne. Vi har lagt til grunn at renseanlegget vil være i drift kontinuerlig og tilpasset til å rense gjennomsnittlig prosessvannmengde på 7,5 m³ per time og 180 m³ per dag. Maksimalt utslipp på 23 m³ per time og 275 m³ per døgn er tillatt kun unntaksvis.

Vi forutsetter at virksomheten skal ta utgangspunkt i teknikk, driftsmetoder og lokalisering av utstyr som gir de beste miljø- og samfunnsmessige resultater. I den sammenheng viser vi til naturmangfoldloven § 12 hvor det er presisert at tiltakshaver skal bruke miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Det er viktig at renseanlegget driftes best mulig måte og at organisk stoff og næringssalter i utslippet fra anlegget skal være et minimum, jf. BAT-prinsippet ("Best Available Technology"). Vi mener også at renseanlegget skal utformes slik at det vil være mulig å utføre raske tiltak ved ev. uventede utslippshendelser, jf. også vurdering under utslippskontroll og overvåking.

Sanitæravløp vil fremdeles ledes ut til kommunalt avløpsnett slik som i dag.

4.4 Vurdering av miljøpåvirkninger

4.4.1. Prosessvannets mengde og temperatur

Rambøll har på vegne av Hennig-Olsen utført simulering av utslippsvannets innlagring og fortykning med gjennomsnittlige og maksimale utslippsmengder. Det kommer fram av modelleringen at i vintermånedene er det risiko for at utslippet når overflaten hvis vannet slippes ut på 15 meters dybde ved maksimale forventede utslippsmengder. Det er likevel svært lav sannsynlighet å få gjennombrudd av utslippet til overflata basert på hydrografiprofiler fra området. Modellresultatene viser også at mengde utslippsvann i mindre grad vil være avgjørende for innlagring enn strømhastighet. Vi mener derfor at det er svært viktig at utslippspunktet plasseres minst 15 m dyp og ha en strømhastighet som gir best mulig fortykning og innlagring.

Utslippsvannets temperatur kan variere og Rambøll har simulert innblanding med temperatur på 20 °C og 30 °C. Generelt gir kaldere vann høyere densitet for utslippsvannet. Innledende simuleringer med temperatur på 20 °C og relativ økning i densitet viser at utslippsvannets temperatur ikke påvirker innlagring og fortykning betydelig. I følge Rambøll vil det være effektiv innblanding og 30 gangers fortykning få meter fra utslippspunktet dersom utslippspunktet plasseres på minst 15 meters dyp. Temperaturen vil da kun være 1 grad varmere enn resipienten. Det forventes derfor ingen konsekvenser av temperatur på resipienten.

4.4.2. Utslipp av organisk stoff og næringsalter

Hennig-Olsen har i søknaden redegjort for naturmangfold, hydromorfologiske forhold og miljøeffekter i Hannevika som vil være resipient for utslippet. Vi har også benyttet tilgjengelig informasjon i nettbaserte databaser (Naturbase, Artsdatabanken, Vann-Nett og kartverktøyet til Fiskeridirektoratet). Vi mener at kunnskapen om det berørte området og dets biologiske mangfold, samt konsekvensene av det omsøkte tiltaket er tilstrekkelig i forhold til sakens karakter, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er gjort registreringer av rødlistede fuglearter, jf. Naturbase og Artskart. Vi viser også til Fiskeridirektoratets uttalelse om at det er fiskefelt for reker sørøst for Odderøya og et gytefelt for torsk nordvest for Bragdøya, jf. Fiskeridirektoratet kartdata.

Prosessavløpsvann vil inneholde organisk stoff, næringsalter, partikler og har relativt høy temperatur. Nedbrytningsprosessen av organisk materiale krever oksygen og utslipp med høyt innhold av organisk stoff kan medføre oksygenmangel i vannet. Rambøll har vurdert hvordan utslipp av organisk stoff vil påvirke den økologiske tilstanden og naturmangfoldet i Hannevikbukta. Utslippsmodelleringen er basert på at den maksimale utslippsmengden vil bli 23 m³ per time og 275 m³ per døgn. Beregningen viser at det ikke vil oppstå negative effekter i den økologiske tilstanden dersom konsentrasjon av organisk stoff er 25 mg/l målt som BOF₅. Fylkesmannen setter derfor grenseverdi for maksimalt utslipp av organisk stoff slik det er omsøkt. Vi forventer likevel at rensing i membran-bioreaktor gir mye bedre resultat. I den sammenheng viser vi til virksomhetens plikt til å ta i bruk miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder som er tilgjengelige i dag og gir beste resultatet, jf. forurensningsloven § 2 pkt. 3.

Det fremkommer av søknaden at rensert vann vil være fri for suspendert stoff og vi ser derfor ikke behov for å endre grenseverdien. Dette er i tråd med det tidligere nevnt BAT-prinsippet. Vi opprettholder derfor de grenseverdiene for suspendert stoff som ble gitt i utkastet til tillatelse.

Generelt fører utslipp av nitrogen og fosfor til økt algevekst men det er nitrogen som har størst betydning i saltvann. Utslipp av nitrogen kan medføre eutrofiering som i sin tur kan lede til oksygensvikt ved nedbrytning av plantemateriale. Vi setter derfor grenseverdi for både gjennomsnitt og maksimalt nitrogenutslipp i tillatelsen. Vi legger til grunn at utslippene ikke skal påvirke områdets biologiske mangfold og kvalitetselementene vannkjemi, bløtbunnsfauna og organisk belastning mm. nevneverdig.

4.4.3. Vurdering etter vannforskriften

Vannforskriften setter krav om god økologisk og kjemisk tilstand i vannforekomstene og at det skal utarbeides sektorvise tiltaksplaner for å sikre at miljømålene nås.

Dersom tiltak fører til at vannforekomstene endrer tilstandsklasse i negativ retning vil det foreligge en forringelse. Etter vannforskriften kan ikke nye inngrep/ny aktivitet tillates i en vannforekomst som ikke vil nå miljømålet om god tilstand, med mindre visse vilkår er oppfylt, jf. vannforskriften § 12. Vi må derfor vurdere om vannforskriften er til hinder for at det kan gis tillatelse etter forurensningsloven.

Utslipet fra Hennig-Olsen vil gå til eget renseanlegg som går ut i Hannevikbukta i Kristiansandsfjorden indrehavn (Id.nr.: 0130010302-2-C). Vannforekomsten er beskrevet som beskyttet kyst/fjord med lite tidevann og moderat oppholdstid for bunnvann. Strømhastigheten er svak. Kristiansandsfjorden indrehavn har vært og er til dels sterkt forurenset av miljøgifter fra industrielle utslipp. Selv om utslippene har blitt redusert og fjorden har bedre tilstand nå, er kjemisk tilstand fortsatt dårlig. Økologisk tilstand er moderat, jf. Vann-nett.

Kristiansandsfjorden er en sårbar resipient og belastes betydelig med forurensning fra flere kilder. Det er en plikt at alle forurenserne skal medvirke til at utslippene går ned. Utslipp av organisk stoff og nitrogen vil innebære ytterligere belastning i Kristiansandsfjorden som allerede er belastet resipient fra ulike kilder. I den sammenheng viser vi til naturmangfoldloven § 10 som sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Fylkesmannen mener likevel at utslippene fra Hennig-Olsen samlet sett ikke vil føre til en uheldig belastning under forutsetning av at utslippsgrensene overholdes.

Utslipp fra Hennig-Olsen vil ikke inneholde miljøgifter og vil dermed ikke påvirke den kjemiske tilstanden. Vi har satt utslippsgrenser for organisk stoff, næringssalter og partikler, og vi forutsetter at utslippene ikke vil påvirke den økologiske miljøtilstanden negativt. For å dokumentere dette krever vi overvåking av vannforekomsten. Dersom utslippene likevel vil medføre negativ effekt på tilstanden til vannforekomsten, må bedriften gjøre tiltak for å forbedre forholdene.

Fylkesmannen forutsetter også at utslipp fra Hennig-Olsen ikke vil innvirke på om miljømålet for vannforekomsten nås eller ikke.

Etter Fylkesmannens vurdering, basert på opplysninger som foreligger, vil tilstanden i vannforekomstene ikke bli forringet dersom vilkårene i tillatelsen overholdes.

Basert på vurderinger ovenfor er kravene i vannforskriften ikke til hinder for å innvilge søknaden.

4.4.4. Støy

Hennig-Olsen søker om endring av grenseverdier for støy og viser til grenseverdiene gitt i T-1442:2012 *Retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen*, med en skjerping på 3 dB.

Grenseverdiene for støy i den eksisterende utslippstillatelsen er strengere enn grenseverdiene i den ovennevnte retningslinjen. Tidsrammer i den eksisterende utslippstillatelsen defineres imidlertid i henhold til den eldre og utgåtte retningslinjen fra 1985, jf. "Retningslinje for begrensning av støy fra industri, TA506:1985. Det er dermed behov for oppdatering og revidering av grenseverdiene for støy.

Virksomheten har flere støykilder som er knyttet til kjøling og transport og støybelastningen ansees som jevn. Støybildet ved Hennig-Olsen tilsvarer "Industri med helkontinuerlig drift" jf. retningslinje T-1442. Sinus, har på vegne av Hennig-Olsen utført støykartlegging og utarbeidet støysonekart i henhold til veilederen T-1442. Støysonekartet viser at flere boliger (både sørvest og nordvest) er i gul støysone. Kartleggingen fra 2015 viser også overskridelse av grenseverdier nattetid. Fylkesmannen er kjent med at Hennig-Olsen har gjennomført flere støyreducerende tiltak etter kartleggingen og at det pågår samarbeide med nabobedriften Glencore nikkerverk for å begrense støybelastningen. Vi mener derfor at det er nødvendig å oppdatere støykartleggingen og støysonekartet.

Området er preget av støyproblematikk og det er flere kilder som bidrar til støybelastningen i nærmiljøet. Vi har derfor lagt de eksisterende tillatelsens grenseverdier til grunn i den nye tillatelsen, men tilpasset til gjeldende retningslinje. Vi har også tatt hensyn til at støybidraget fra Glencore Nikkelverk er betydelig og at det er behov for samordnet støyreduisering i området.

4.5 Utslippskontroll og overvåking etter vannforskriften

Fylkesmannen forventer at Hennig-Olsen har god og fortløpende kontroll av utslipp og resipientkvalitet slik at det er mulig å vurdere endringer i vannkvalitet.

4.5.1. Utslippskontroll

Vi forutsetter at måleprogrammet fanger opp alle utslippsparametere av betydning og utslippskontrollen sikrer at grenseverdiene ikke overskrides. Målingene skal minimum omfatte følgende parametere: avløpsmengde, KOF, BOF, P, N, suspendert stoff, pH, fett og temperatur. Opplegget for måling og kontroll, dvs. måleprogrammet, skal inngå i Hennig-Olsen sin egenkontroll. **Måleprogrammet skal sendes til oss innen 31. desember 2017.**

Måleutstyr skal være kalibrert og det skal gjennomføres vedlikehold og kvalitetssikring for å sikre riktig måling.

4.5.2. Overvåking av Hannevikbukta

I tillatelsen stiller vi krav om vannovervåking i Hannevikbukta hvor bedriften har utslipp til. Hensikten med overvåkingen er å følge med på hvilken belastning utslippene gir på vannforekomsten og belyse bedriftens bidrag til samlet tilstand i Hannevikbukta. Overvåkingen innebærer at Hennig-Olsen må undersøke kvalitetselementer i vannforekomsten som kan være direkte eller indirekte påvirket av utslippene. Undersøkelsen må omfatte biologiske undersøkelser av mest sensitive kvalitetselementer med støtteparametre og kjemiske kvalitetselementer, jf. vannforskriftens vedlegg V. Eksempler på aktuelle kvalitetselementer kan blant annet være fauna, plantesamfunnet, oksygen- og næringsstofforhold.

Det er viktig at overvåkingen skal gjennomføres av uavhengig fagekspertise, og følge anbefalinger gitt i overvåkingsveileder til vannforskriften. Plassering av prøvetakingspunkter og begrunnelse for plassering, hvilke stoffer som vil bli analysert samt intervall for prøvetaking skal beskrives i programmet. Hvordan og i hvilke medier (biota, sedimenter etc.) undersøkelsen vil bli gjennomført, skal også begrunnes. **Overvåkingsprogrammet skal oversendes innen 1. juni 2018.**

Det pågår overvåking i Hannevika og det er flere aktører/bedrifter som har fått krav om overvåking i sediment og biota i Kristiansandsfjorden. Det er opprettet en såkalt Fjordgruppe som ledes av Kristiansand kommune, og det er mulig at denne gruppen vil koordinere et felles overvåkingsopplegg for Kristiansandsfjorden framover. Hennig-Olsen bør samarbeide om overvåking med Fjordgruppa.

5 Konklusjon

Vi har vurdert risikoen ved tiltaket som akseptabel. Vi forutsetter at virksomheten drives i samsvar med vilkårene i tillatelsen og i forurensningsregelverket for øvrig.

Denne tillatelsen fritar ikke Hennig-Olsen fra å innhente nødvendige tillatelser etter andre lover eller plikt til å overholde bestemmelser og påbud som gis med hjemmel i slike lover.

6 Frister

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Etablere måleprogram (utslippskontroll)	31.12.2017	11.4
Etablere overvåkingsprogram i Hannevikbukta	1.6.2018	13.2
Årlig rapportering via Altinn	1.3. årlig	11.5
Etablere/oppdatere støysonekart	31.12.2018	13.3

7 Klageadgang

Vedtaket, herunder også plasseringen i gebyrklasse, kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

En eventuell klage skal fremsettes for Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, jf. forvaltningsloven § 32.

En eventuell klage skal angi hva det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Vi gjør oppmerksom på retten etter forvaltningsloven § 18, jf. § 19 til å se sakens dokumenter

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning, eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute, eller klagen er avgjort.

Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

8 Kunngjøring

Fylkesmannen vil kunngjøre vedtaket om tillatelse på vår hjemmeside;
www.fylkesmannen.no/av

Vi har sendt kopi av dette brev med vedlegg til berørte i saken.

Med hilsen

Ingunn Løvdal (e.f.)
ass. miljøverndirektør

Veronica Skjævestad
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Ildikó Nordensvan, tlf: 37 01 75 51

Kopi til:

Hannevika Vel	Hannevik Terrasse 19	4613	KRISTIANSAND S
Kristiansand kommune	Postboks 417 Lund	4604	KRISTIANSAND S
Hannevikåsen Vel	Eigemyrveien 10	4629	KRISTIANSAND S
Øvre Slettheia Vel	Flatholmveien 5 B	4623	KRISTIANSAND S
Glencore nikkelverk v/Björg Kari Haugland			
Bilfinger Industrial services			
Fiskåtangen Vel	Terneveien 12	4621	KRISTIANSAND S
Kristiansand Dykkerklubb	Myrbakken 3	4621	KRISTIANSAND S

Vedlegg

1 Utslippstillatelse med vilkår etter forurensningsloven for Hennig-Olsen Is AS

